

Conclusion

It can be understood that since 90% of the students passed the composition course exam, they responded well to this course and their anxiety turned out to be one of enjoyable activities. The harmony and atmosphere became such a thing that everyone in the class competed to come up with more original ideas and share the necessary information. Within a classroom environment, by getting students to study together, they were provided a lot of information in order to eliminate difficulties in writing process. In addition, some poor students were encouraged, and as a result, they produced good writing pieces in the final exams.

Notes

- ¹ JoEllen M. Simpson, "Research Writing in a Foreign Language", **English Teaching Forum**, Vol. 36, No. 2, April-June 1998, p. 34.
- ² Mehmet Demirezen, **From Sentence To Paragraph Structure**, Adım Publications, Ankara, 1993, p. iii.
- ³ See <http://www.tdl.com/~schafer/goodwrite.htm>
- ⁴ Hüseyin Efe, "ESP: Is It Suitable for the Department of English Language and Literature?", **Dil Dergisi**, Sayı. 73, Kasım 1998, p. 54.
- ⁵ See <http://www.tdl.com/~schafer/goodwrite.htm>
- ⁶ Ibid.
- ⁷ Mehmet Demirezen, **Paragraph Development Methods**, Adım Publications, Ankara, 1993, Foreword.
- ⁸ Anima Chakraverty & Kripa K. Gautum, "Dynamics of Writing", **English Teaching Forum**, Vol. 38, No. 3, July-September 2000, p. 22.
- ⁹ Ruwaida Abu Rass, "Integrating Reading and Writing for Effective Language Teaching", **English Teaching Forum**, Vol. 39, No. 1, January-March 2001, p. 31.

Fasîhî-yi Herevî, Herat ve Şam Karşılaştırması

Fasîhî-yi Herevî: A Comparison Between Herat and Sham

Ahad Emirçupani

Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
emirhantebriz@hotmail.com

Özet

İran'ın XI/XVII. Yüzyıl Mirzâ Faîhuddin Fasîhî-yi Herevî, Herat'ın ileri gelenlerinden olup soyu Hâce Abdullah Ensârî'ye dayanır (481/1088). Fasîhî 987/1579 yılında Buharâ'da doğdu. Gençlik yıllarını Herat'ta geçiren şair, oradan Horasan hükümlerini Hüseyin Hân Şâmlu ve oğlu Hasan Hân Şâmlu'nun hizmetine girdi. Dört bin beyitten oluşan basılmamış bir Divan'ı vardır. Şair 1049/1640 yılında vefat etmiştir.

Abstract

Mirzâ Faîhuddin Fasîhî-yi Ensârî-yi Herevî, poet of the 11 th/17 th century, belonged to a noble family of Herat, which traced its lineage back to Hâce Abdullah Ensârî (481/1088). Fasîhî spent his early youth and poetic career in Herat, where he was attached to the court of Hosayn Han Samlu and his son and successor, Hasan Khan. Fasîhî's poetry is graceful and mostly in the style of Khorasanî masters. His Divan is stil in manuscript. Fasîhî died in 1049/1640.

Mirzâ Faîhuddin Fasîhî-yi Ensârî-yi Herevî, Mevlânâ Mîrcân'ın oğlu Ebu'l Mekârîm'in oğludur. XI/XVII. yüzyılın önde gelen şairleri arasında yer alan Fasîhî-yi Herevî, yaşadığı dönemlerin birinci derecede söz ustalarından biridir.¹ Güzel bir hatta sahip olan şair söz bahçesinde iyi bir eleştirmen olduğu kadar kaside ve gazelde de söz sahibidir.²

Doğum tarihi kesin olarak bilinmeyen şairin, Heratlı olduğuna dair birçok tezkirede bilgi verilmektedir.³ Sadece *Nigârîstân-ı Suhen*'de onun Yezdli olduğu yazılıysa da bu bilgi doğru değildir. Belki de Molla Abdurrahman-ı Câmî (ölm. 898/1492) ile çağdaş olan Fasîhî-yi Yezdî karıştırılmış olabilir. O, bir beytinde kendisinin dindar bir aileden geldiğini, atalarının Heratlı ve doğum yerinin de Meşhed olduğunu şu şekilde ifade etmiştir:

گوهر پاکم همی سر حلقه روحانیان
معدنم خاک هری
مشهد همی منشای من

*Benim temiz soyum ruhânîler halkasının ileri gelenlerindedir; madenim Herat toprağı, menşeim ise Meşhed'dir.*⁴

وز دگر سونوگل بستان انصارم که هست
جد من پیر هرات
آن مقصد و ملجای من

*Diğer taraftan Ensar bahçesinin gülüyüm; çünkü maksadım ve sığınağım Herat Şeyhi benim dedemdir.*⁵

Fasîhî ve çağdaşı bir kaç şairin şansından Horasan bölgesi, o dönemde, şair ve şiiir seven baba-oğul Hüseyin Hân Şamlu (ölm. 1027/1618) ve Hasan Hân'ın (ölm. 1052/1642) hükümlerini içerisindedi. Fasîhî bu grubun önde gelenlerinden ve bu baba-oğulun teşvik ettiği kişilerdendi. Bu nedenle onların yanında saygın bir yer edinmişti. Onlara olan bağlılığını şiirlerinde sık sık dile getirmiştir.⁶

خان زمین امان زمان امن آسمان
مسند نشین ملک خراسان
حسین خان

*Yeryüzünün hânı, zamanın koruyucusu, gökyüzünün güvenileni, Horasan yurdunun hükümdarı Hüseyin Hân.*⁷

Fasîhî, son derece dürüst ve ahlaklı bir kişiliğe sahipti. İnsanları çok sever ve şefkat gösterirdi. Sürekli fakirlerin hizmet ve yardımında bulunmaya çalışırdı. Aynı zamanda aşka çok önem verir ve aşkı hayatın bir parçası olarak tanımlardı. Ama bu hiçbir zaman arzu ve hevesle karıştırılmaması gereken gerçek bir aşktı. Onun, bu konudaki düşüncelerini bu dizelerden anlamak mümkündür:

از سوز محبت چه خیر اهل هوس را
این آتش عشق است
نسوزد همه کس را

*Arzusu peşinde koşanlar aşk ateşinden ne anlar; bu aşk ateşidir, öyle herkesi yakmaz.*⁸

کردم بداغ عاشقی ای دل نشان ترا
کز من چو گم
شوی بشناسم بآن ترا

*Ey gönül, eğer kaybolursan onunla bulayım diye seni aşıklık dağıyla işaretledim.*⁹

Şair, dindar bir aileden olmasının etkisiyle de şiirlerinde dinî mefhumlara oldukça fazla yer vermiştir. Kur'an'ı, dünya ve ahiret hayatını tavsif ettiği şu beyitlerden kendisinin de dindar biri olduğu anlaşılmaktadır.

یک نقطه سهو در همه روی تو نیست
گویی بخط مصنف است
این مصحف

*Senin tüm yüzünde bir tane bile yanlış bir nokta yoktur; sanki bu Mushaf yazar (musennif) hattıyladır.*¹⁰

Yine başka bir beytinde buna işaretler:

این در بروی معصیت وزهد بسته نیست
وان در
مقفلست و کلیدش عبادتست

*Bu kapı (dünya) günaha ve zühde kapalı değildir; fakat öbürü (ahiret) kilitlidir, kilidi de ibadettir.*¹¹

Fasîhî, sürekli Hasan Hân Şamlu'nun himayesindeydi. Bir gün onun meclisindeyken Hekim Şifâî¹² ile aralarında kavgayla son bulan bir tartışma çıkmış, Hasan Hân Fasîhî'nin tarafını tutunca, bu durumdan incinen Şifâî, Herat'tan ayrılmış ve Fasîhî'yi hicvetmiştir.¹³

Şâh Abbâs Safevî (ölm. 1038/1627) 1031/1622 yılında Herat'a yaptığı seferde Fasîhî'yi himayesine alarak ödüllendirdi ve maiyetindekilerle beraber Irak, Mazenderan ve Kazvîn'e götürerek onunla yakından ilgilendi ve böylece şair, günden güne ilerledi.¹⁴

Fasîhî'nin ölüm tarihi 1049/1639'a rastlar. *Rûz-i Rûşen*'de (s.629) bu tarih 1031/1622 olarak gösterilmişse de, doğru değildir.¹⁵

Şairin yaşadığı dönemde şiirliğin resmi mezhep haline gelmesi, mezheple ilgili nazım ve nesrin geçerli olmasını sağladı. Şairler, şâhları övmeye yerine peygamberi (s. a. v.) ve din adamlarını methetmeye başladılar. Hz. Ali ve ailesini methetme ve onlar hakkında mersiye söyleme ön plana geçti.¹⁶ Şair de bu akıma yönelik kaside ve mersiyele söyledi. Özellikle Hz. Peygamber (s. a. v.), Hz. Ali ve İmam Cafer'e hitaben yazdığı çok sayıda kasideyi henüz basılmamış olan Divanında bulmak mümkündür. Burada örnek olarak birkaç kasideinden alınan makta beyitlerini vermekte yetiniyoruz:

چراغ محفل این علی موسی جعفر
که از دودش گل خورشید
را بخشد درخشانی

*Güneşin gülünün (bile) onların dumanından aydınlık aldığı Ali, Musa, Cafer, güvenlik mahfilinin lambasıdır.*¹⁷

يعنى على موسى جعفر كه عقل گفت جز آستانش ترجمه
لامكان مخواه

*Aklın da kabul ettiği gibi Ali, Musa, Cafer'in eşikleri dışında mekansızlık arama.*¹⁸

امام ضامن من على بن موسى گزیده گوهر بحر علی ولی الله

*Benim koruyucu imamım, Allah'ın dostu olan Ali, denizinin seçkin cevheri Ali b. Musa'dır.*¹⁹

پادشاه انس و جن سلطان علی موسی رضا قبله جان من
و دین من و دنیای من

*Benim canımın, dinimin ve dünyanın kiblesi; insan ve cinlerin padişâhı Ali Musa Rızadır.*²⁰

Safevî padişâhlarının ilim ve edebiyatı desteklemelerinin yanısıra bu hânedanın sultan ve şehzadelerinden bazıları bizzat kendileri edebî zevke sahiptiler ve şiir söylüyorlardı. Ama bu dönemde mezhebe yönelik eserlerin ortaya konulmaya çalışılması edebiyatı çökertti.²¹ Aşırılığa kaçılarak şiirdeki edebî zevk yavaş yavaş kaybolmaya başladı. Şiir konuları kısırlaştı ve şairler sadece mezhebî düşünceler içeren birkaç konu üzerinde yoğunlaşmaya başladılar. Bu durumdan son derece rahatsız olan Fasîhî, duygularını şu şekilde ifade eder:

ترك مذهب كن فصیحی زانكه در اقليم عشق هر چه آرد
بر سر ما ملت و كیش آورد

*Fasîhî mezhebi terket, çünkü aşk sahasında bizim başımıza ne geldiyse din ve mezhep getirmiştir.*²²

Bu yıllarda Fars şiirinin iki önemli türü olan gazel ve irfanî şiir neredeyse terkedilmişti.²³ Fars nazım ve nesri fesahattan uzaklaştı. Dilbilgisi kuralları unutuldu. Metinde sanat çokluğu ve lafzî süsleme geçerli oldu.²⁴ Horasan ve Irak uslubu olarak adlandırılan ve o dönemde geçerli olan bu şiir usupları önemini kaybetti ve onların yerine Hindistan'a yerleşen Fars şairleri tarafından geliştirilen ve adını bu bölgeden alan Hind uslubu adı altında yeni bir tarz ortaya çıktı.²⁵

Bütün bu değişimlere rağmen Fasîhî'nin şiiri son derece akıcı, sağlam ve daha çok Horasan uslubu üstadlarının tarzına yöneliktir. İnce mazmunlarda boğulma ve onları açıklamada lafzî feda etme onun şiirinde görülmez. O, seçtiği her mana ve nüktelyi anlaşılır ve akıcı açıklamalarıyla

sadelikle, zor, karmaşık ve kapalı terkipler kullanmaksızın şiirde işlemiştir.²⁶ Örnek olarak;

خنده می بینی ولی از گریه دل غافلې خانه ما
اندرون ابرست و بیرون آفتاب

*Gülmeme bakıyorsun, gönlümün ağlamasından habersizsin. Bizim evimizin içi bulutludur fakat dışarısı güneşli.*²⁷

Şiirinde de açıkça görüldüğü üzere sözleri son derece gönül okşayıcıdır ve sadedir:

سخنانش متین و رنگینست همچو آب حیات شیرینست

*Sözleri sağlam ve renklidir; hayat suyu gibi tatlıdır.*²⁸

Bütün bunlarla beraber adet olduğu üzere Fasîhî zamanının kötü niyetli kişilerinden de nasibini almıştır.²⁹ Kendisine karşı yapılan haksızlıklara dayanamayan Fasîhî, bu kişilere, kendisiyle uğraşmamalarını aksi takdirde bundan çok pişman olabileceklerini şu dizelerle dile getirmiştir:

از بیكسان بترس فصیحی كه این گروه روز زمانه را
بیکی آه شب کنند

*Fasîhî, kimsesizlerden kork; çünkü bu grup zamanının gündüzünü bir ahla geceye çevirir.*³⁰

بهر جا بگذرد نام فصیحی چه شیونها كز آنجا بر نخیزد

*Fasîhî'nin adı geçsin de kıyametler kopmasın.*³¹

Divanında yaşamından çok fazla şikayet etmemesine rağmen yine de birkaç yerde hayatının bazı dönemlerinde yaşadığı mutsuzluk ve şansızlığına dair beyitlere rastlanır:

چه ابر تیره بختم من فصیحی کاندیرین گلشن چو من خندم چمن
گرید چو من گرم چمن خندد

*Fasîhî, ben ne kadar kötü talihli bir bulutum; bu gül bahçesinde ben güldüğümde çimen ağlar, ben ağladığımda da çimen güler.*³²

بوی نشاط نیست فصیحی درین بهار گویی كه تخم طرب در
زمین نبود

*Fasîhî, bu baharda hiçbir mutluluk kokusu yoktur; sanki yeryüzünde hiçbir neşe tohumu ekilmemiştir.*³³

همچو طفل
ماز مادر داغ بر دل خاک بر سر زاده ایم
غنچه در دامان نشتر زاده ایم

*Biz annemizden gönlü yaralı ve beddualı doğmuşuz; açılmamış gonca gibi devamlı neşterin ağzındayız.*³⁴

El yazması nüshalardan şairin kaside, gazel, terkîb-i bend ve kıt'alarını içeren Divanının yaklaşık dört bin beyitten oluştuğu anlaşılmaktadır.³⁵

Herat

Eski İran'ın Horasan bölgesinde, bugünkü Afganistan'ın batısında Herîrûd ırmağının kenarında yer alan Herat, adına çivi yazılı Eski Farsça kitabelerde Haraiva, *Avesta*'da ve Grekçe metinlerde Aria, Areia şeklinde rastlanır. Heratlılar da Herevî nisbesiyle anılır.³⁶

Çeşitli medeniyetlere başkentlik yapmış olan Herat, kültür ve sanat açısından da son derece ileri bir seviyeye ulaşmıştır. Özellikle Timurlular zamanında ünü doğuda Çin, batıda da Bizans'a kadar yayılmıştır. XV. yüzyılda Herat, Çin ve Uygur etkisi altında kalarak büyük gelişmeler gösteren orta Türk minyatürcülüğünün, Türk-İslam mimarisinin ve Çağatay edebiyatının gelişme merkezi olmuştur. XVI. yüzyılda Safevî İran ile Maverâünnehr Özbekler arasında bir savaş mevzuu ve Şi'î-Sünnî ihtilafının en şiddetle çarpıştığı bir nokta halini alınca çöküşe yüz tuttu. Şehirde bulunan bir çok eser Safevî emirlerinden kimsenin önem vermemesi yüzünden harap bir hale geldi.³⁷

Bugün Herat ve çevresinde çoğunluğu Türkçe konuşan Türkmenler, Türkçe ile karışık Farsça konuşan Çeharlar ve Peştuca konuşan Peştunlar yaşamaktadır. 1979-1989 yılları arasında Rusya'nın işgali altında kalan Afganistan'da halkın büyük çoğunluğu bu süre zarfında istilâcılarla çarpıştığı, Ruslar'ın geri çekilmesinden sonra da halen devam eden bir iç savaş başladığı için şehrin son yıllardaki durumu hakkında sağlıklı bilgi bulunmamaktadır. 1988 yılı tahminlerine göre 177.000 civarında bir nüfusa sahipti.³⁸

Şam ise, Arapça Dimaşk, Dimaşk eş-Şam ve Suriye'nin genel adı olarak kısaca eş-Şam, Suriye'nin en büyük şehridir. Tabiatının getirdiği özelliklerden dolayı burası, tabii olarak en eski zamanlardan beri birinci sınıf bir kültür merkezi olmuştur. Bir yeryüzü cenneti olan Dimaşk'ın batıların bin yıllık hakimiyetinden sonra fethi son derece önemli olaydı. Arapların hellenistik kültüre nüfusları için lüzumlu olan şartlar burada, çevresinde

uzun zamandan beri Arap kanını taşıyan kabilelerin yerleşmiş olduğu birinci sınıf bir kültür merkezinde, her yerdekinden daha elverişli idi.

Çeşitli saldırılara maruz kalan şehir, gerek Emevîler ve gerekse Abbâsiler döneminde aynı önemini sürdürdü. Bugün Suriye'nin başkenti olan şehir, 1929 yılında Fransızlar tarafından hazırlanan planla batıya doğru genişleyen yeni bir düzen aldı.³⁹

Şair için büyük bir önem taşıyan Herat'ın o yıllarda harabe halindeki durumuna emirlerin dikkatini çekmek için aynı dönemde sıkça adından bahsedilen Şam'a kıyasla bu dizeleri söylemiştir. Kanaatimizce amacı, Herat'ın eski durumuna gelmesidir.

Herat ve Şam şehirlerinin karşılaştırılması:

که مهین جنت دنیا شام است	بی سبب مرغ، صفیری زد دوش
آخر این چه دم بی هنگام است	باغ زد خنده که ای خام نوا
سجده در کعبه بر اصنام است	در هری دم زدن از خوبی شام
که هری صبح بود آن شام است	پیش ازین نیست بهم نسبتشان
وین صبوح طرب ایام است صاف عیش ابدش در جام است	آن ولی شام غم دورانست خاصه امروز که از دولت خان
ای ز عدل تو خراسان به ازین	خان جم جاه فلک قدر حسین

Kuş, sebepsiz yere öttü, dün gece; dünyamın en güzel cenneti Şam'dır diye.

Bir kahkaha atıp en kötü sesli diye seslendi bahçe; bu ne zamansız bir ötüş diye.

Herat'ta Şam'ın güzelliğinden söz etmek, putlara secde etmek gibidir Kabe'de.

Birbirleriyle boy ölçüşmediler bundan önce; çünkü Herat sabahtır, Şam ise gece.

O ancak gamlı akşamıdır zamanının; bu ise neşe veren sabahıdır günlerin.

Özellikle bugün Hân'ın devleti sayesinde ölümsüzlük sunan yaşam onun kadehinde.

Ey, Cem makamlı Hüseyin, gökyüzü kadar yüce; ey, adaleti sayesinde Horasan'ın bundan önce daha güzel olduğu.⁴⁰

Notlar

- ¹ Safâ, Zebihullâh, *Târîh-i Edebiyyât der İrân*, Tahran 1372 hş., V, 1126; Resûlî, Ahter, *Fasîhî-yi Herevî, Dânişnâme-yi Edeb-i Fârsî*, Komisyon, Tahran 1375 hş., III, 777.
- ² Kupâmevî, Kudretullâh Hân, *Netâyîcu'l-efkâr*, Bombay 1336 hş., s. 559; Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1126; Lutf Ali Beg Âzer, *Âteşkede-i Âzer*, Tahran, 1377, s. 140.
- ³ Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1126; Lutf Ali Beg Âzer, *Âteşkede-i Âzer*, Tahran, 1377, s. 140.
- ⁴ Fasîhî-yi Herevî, *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 11^b, Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 79^b.
- ⁵ Fasîhî-yi Herevî, *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 11^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 79^b.
- ⁶ Hüseyin Hân Şamlu Kızıl-baş kabilesinin en önemli liderlerinden biri olup söz konusu kabilenin oymaklarından birinin reisliğini üstlenmiştir. Şâh Abbâs Safevî zamanının ilk yıllarında, birkaç yıl Kum hükümdarı, bilahare Loristân vâlisi oldu. Herat hükümdarı Ferhâd Hân'ın ölümünden sonra (ölm. 1007/1598) Herat sultanı ve Horasan bölgesinin komutanı oldu. Hüseyin Hân'ın oğlu Hasan Hân da babasının ölümünden sonra onun yerine geçti. Hasan Hân yönetimi ve idarî

- işlerdeki yeteneği yanı sıra, son derece zevk sahibi, edebiyatçı, şair ve hattattı. Ayrıca üç bin beyitten oluşan bir de Divân'ı vardı.; Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1111-1114; Mevlevî Muhammed Muzaffer Huseyn-i Saba, *Tezkire-yi Rûz-i Rûşen* (nşr. Muhammed Huseyn Rükzâde-i Ademîyyet) Tahran 1343 hş., s. 629; Âzer, *Âteşkede*, s. 1; Bendrâben Dâs, *Sefîne-yi Hoşgû* (nşr. Seyyid Şâh Atâurrahman) 1958, s. 292.
- ⁷ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 38^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 96^b.
 - ⁸ Kupâmevî, *Netâyîcu'l-efkâr*, s. 549; Bendrâben Dâs, *Sefîne-yi Hoşgû*, s. 292; Fahrûzzamânî, Abdunnebi, *Tezkire-yi Meyhâne* (nşr. Ahmed Gulçin-i Me'ânî), Tahran, 1340 hş., s. 574.
 - ⁹ Kupâmevî, *Netâyîcu'l-efkâr*, s. 549; Bendrâben Dâs, *Sefîne-yi Hoşgû*, s. 292; Fahrûzzamânî, Abdunnebi, *Tezkire-yi Meyhâne* (nşr. Ahmed Gulçin-i Me'ânî), Tahran, 1340 hş., s. 574.
 - ¹⁰ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 114^a; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 150^a.
 - ¹¹ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 34^a; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 96^a.
 - ¹² Hekim Şerefuddîn-i Hasan Şifâi (ölm. 1038/1627) I. Şâh Abbâs'ın özel doktoru ve yakın adamıydı. Gazel ve hicivleri olan şairin *Nemekdân-ı Hakikât* isimli bir de mesnevisi vardır.
 - ¹³ Kupâmevî, *Netâyîcu'l-efkâr*, s. 540; Sabâ, *Rûz-i Rûşen*, s. 629; Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1128.
 - ¹⁴ Kupâmevî, *Netâyîcu'l-efkâr*, s. 540; Fahrûzzamânî, *Tezkire-yi Meyhâne*, s. 576; Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1128; Resûlî, Ahter, "Fasîhî-yi Herevî", *Dânişnâme*, III, 777.
 - ¹⁵ Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1129.
 - ¹⁶ Zerrinküb, Abdülhuseyn, *Seyrî der Şi'r-i Fârsî*, Tahran, 1363 hş., s. 125; Mu'temen, Zeynul'âbidîn, *Tahavvul-i Şi'r-i Fârsî*, Tahran, 1373 hş., s. 174; Abdullah, Razî, *Târîh-i Kâmil-i İrân*, Tahran, 1373 hş., s. 407; Mu'in, *Ferheng-i Fârsî*, Tahran, 1364 hş., V, 1006.
 - ¹⁷ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 5^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 75^b.
 - ¹⁸ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 5^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 75^b.
 - ¹⁹ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 6^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 76^b.
 - ²⁰ *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 11^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 79^b.
 - ²¹ Zerrinküb, *Seyrî der Şi'r-i Fârsî*, s. 126; Razî, *Târîh-i Kâmil-i İrân*, s. 407; Mu'in, *Ferheng-i Fârsî*, V, 1007.
 - ²² *Divân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphanesi, 2593 numaralı yazma, 92^b; Süleymaniye Kütüphanesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 132^b.

- ²³ Mu'temen, *Tahavvul-i Şi'r-i Fârsî*, s. 175.
- ²⁴ Zerrinküb, *Seyrî der Şi'r-i Fârsî*, s. 149; Mu'temen, *Tahavvul-i Şi'r-i Fârsî*, s. 175; Mu'in, *Ferheng-i Fârsî*, V. 1007; Restigâr Fesâyî, Mansûr, *Envâ-i Şi'r-i Fârsî*, Şîrâz, 1373 hş., s. 594-595.
- ²⁵ Mu'temen, *Tahavvul-i Şi'r-i Fârsî*, s. 174; Mu'in, *Ferheng-i Fârsî*, V. 1007.
- ²⁶ Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1129.
- ²⁷ Keşn Çend, *Hemîşe Bahâr*, s. 188;
- ²⁸ Fahrûzâmânî, *Tezkîre-yi Meyhâne*, s. 571.
- ²⁹ Safâ, *Târîh-i Edebiyyât*, V, 1129.
- ³⁰ *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 79^a; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 126^b.
- ³¹ *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 89^b; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 132^b.
- ³² *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 80^b; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 126^b.
- ³³ *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 85^b; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma, 129^b.
- ³⁴ *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 100^b; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma 128^b.
- ³⁵ Konya Müzesi Kütüphânesi 2593 numaralı yazma; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih 3825 no'lu yazma nüshalar.
- ³⁶ Uslu, Recep, "Herat", *DİA*, XVII, 215-217.
- ³⁷ Togan, Zeki Velidi; "Herat", *İA*, VII, 440.
- ³⁸ Uslu, Recep, "Herat", *DİA*, XVII, 217.
- ³⁹ R. Hartman, "Şam", *İA*, XI, 298-300.
- ⁴⁰ *Dîvân-i Fasîhî*, Konya Müzesi Kütüphânesi, 2593 numaralı yazma, 40^b; Süleymaniye Kütüphânesi, Fatih, 3825 numaralı yazma 97^b.

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergilerinde Yer Alan Arap Dili ve Edebiyatı ile İlgili Makaleler Dizini (1970 - 2000 Yılları Arası)

Index about Arabic Language and Literature in the Resource Journals for Atatürk University the Faculty of Theology (Between 1976-2000 period)

Cüneyt Eren
Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
cuneren@atauni.edu.tr

Mürüvvet Açer
Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü
macer@hotmail.com

Özet

Bu çalışma Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslami İlimler Fakültesi Dergilerinde 1976-2000 yıllarında yer alan Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili makaleleri tanıtmaktadır. Yayınlanmış makalelerin sayısı otuz dördtür

Abstract

The Paper is intended to index Arabic Language and Literature in the Resource Journals for Atatürk University the Faculty of Theology This study explains the source journals about Arabic Language and Literature in Atatürk University the Faculty of Theology between 1976-2000.

Bu araştırmamız daha önce yapmış olduğumuz Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi *Araştırma Dergilerinde* yer alan Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili makalelerin dizininin bir devamı niteliğinde aynı üniversitenin İlahiyat Fakültesi *İslami İlimler Fakültesi Dergilerinde* yer alan Arap Dili ve Edebiyatı ile ilgili makaleleri tanıtmak amacıyla hazırlanmış dizindir. 1970 yılında yayın hayatına giren bu dergide 1976 yılından itibaren araştırmamızı yaptığımız sahada çalışmalar yayınlanmaya başlamıştır. O tarihten itibaren yayınlanmış olan makalelerin sayısı 34'tür. Araştırma her ne kadar mütevazı hacimde olsa da ileride bu sahada inceleme yapacak olanlara önemli bir kolaylık sağlayacağı şüphesizdir.

Araştırma bölümümüz öğrencileriyle işbirliği ve araştırma teknik ve becerilerinin artırılması kapsamında ortak bir çalışma ürünüdür. Bu bağlamda tespit edilen dokümanlar birlikte hazırlanmış, mütalaaları birlikte yapılmıştır.